

Nyplatonisme og Schack Staffeldt

I den danske romantiske litteratur står forfatteren Schack Staffeldts digte som et tydeligt eksempel på en af de måder, *idealismen* kommer til udtryk i litteraturen.

Staffeldt får aldrig det store folkelige gennembrud i Danmark; dertil er hans digte for indforståede og svære. Hans digte fremstiller en dualistisk opfattelse af verden – og digterens længsel efter at forene de to verdener. Staffeldts måde at tænke på er inspireret af Platon – derfor kaldes denne form for romantik for *nyplatonisme*.

I digtet *Indvielsen* fra 1804 skildrer Staffeldt den romantiske forfatters indvielse til digter som en skelsættende oplevelse. En himmelsk muse giver digteren et kys, hvorved digteren for et kort øjeblik oplever, at alt omkring ham forenes og bliver til ét. Dualismen er altså for en kort stund ophævet:

”

Da rundt en anden Natur der blev:
Vindene talte;
Fra Skyer, som blege for Maanen hendrev,
Aanderne kaldte;
Et Hjerter slog varmt og kjærligt i Alt,
I Alt mig vinked min egen Gestalt.

A.W. Schack von Staffeldt: *Indvielsen*. I: *Samlede digte*. Det danske Sprog- og Litteraturselskab og C.A. Reitzel, 2001

Bemærk, hvordan Staffeldt i sit digt bruger besjælinger, når han lader vinden tale, og når han udstyrer naturen med et hjerte. I næste sekund er alt dog tilbage ved det gamle, og digteren må konkludere, at verden er et fængsel, og at han må dyrke sin længsel efter det himmelske gennem kunsten: "Vel lindrer ved Anelse, Drøm og Sang/ Hjertet sin længsel".

I et andet af sine digte, *Platonisme* (1802), taler Staffeldt tilsvarende om dualismen mellem denne verden, som er et fængsel for sanserne, og den himmelske verden, der er det åndelige hjemsted for sjælen:

”

Da vor Æt fra Aanders Trængsel
Stødtes ned i Sanders Fængsel,
Mindet af vort Fødeland
Fulgte med til Trællens Stand
Men det blev paa Gravens Rand
Snart til Anelse og Længsel.

A.W. Schack von Staffeldt: *Platonisme. I: Samlede digte*. Det danske Sprog- og Litteraturselskab og C.A. Reitzel, 2001

Igen er inspirationen fra Platons filosofi tydelig. Ligesom i *Indvielsen* bliver kunsten og fantasien den eneste trøst for den nedslåede digter, der længes efter at blive forenet med en højere verden. Denne længsel er medfødt, idet mennesket bærer erindringen om et 'fald' fra en åndelig verden til denne verden. Nyplatonismen dyrker altså splittelsen mellem to uforenelige verdener, og kunstneren er henvist til et liv i uforløst længsel. Skønhed og kunst kan dog lindre noget af smerten undervejs.